

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е № 1

София, 13 юни 1995 г.

Конституционният съд в състав:

- Председател: Асен Манов
- Членове: Младен Данаилов Иван Григоров
- Милчо Костов Пенчо Пенев
- Цанко Хаджистойчев Тодор Тодоров
- Станислав Димитров Александър Арабаджиев
- Николай Павлов Георги Марков
- Димитър Гочев

при участието на секретар-протоколита Силвия Василева разгледа в закрито заседание, проведено на 13 юни 1995 г. искането на председателя на Народното събрание акад. Благовест Сендов по к.д. № 9 и к.д. № 12 от 1995 г, докладчик съдията Тодор Тодоров.

На 07.06.1995 г. е постъпило искане от председателя на Народното събрание Бл. Сендов. С искането се прави отвод на конституционните съдии Г. Марков и Ст. Димитров по к.д. № 9 и к.д. № 12 от 1995 г. Настоява се двамата съдии да не участват в обсъждането и решаването на

посочените дела.

Според подателя на искането, участието на Г. Марков като народен представител в 36-то Народно събрание и изразеното от Ст. Димитров като министър на земеделието становище по отмяната на тогава действащия чл. 9 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) пораждаат "основателни съмнения за безпристрастността на двамата конституционни съдии при решаване на делата".

Искането за отвод се обосновава с "правния принцип, според който лице, за което съществуват основателни съмнения в неговата безпристрастност, не може да участва във вземането на решение по спора". Аргументи в подкрепа на този принцип се извличат от чл. 25, ал. 2 от Закона за Конституционен съд (ЗКС), чл. 12 ГПК, чл. 9 ЗАП и чл. 25 НПК.

Като допълнителен аргумент се сочат "изискванията на морала, който също не допуска едно лице да преценява само и налага на останалите правомерността на собствените си постъпки и правомерността на реакцията на останалите по повод на тези постъпки".

Конституционният съд на Република България за да се произнесе по искането взе предвид следното:

Възможността за отвод на конституционен съдия е уредена изключително пестеливо в българския конституционен процес. Разпоредбата на чл. 25, ал. 2 ЗКС предвижда, че

съдията, чието снемане на имунитета е поставено на разглеждане пред Конституционния съд не участва в гласуването. Тя се прилага единствено към снемането на имунитета.

В разпоредбата на чл. 25, ал. 2 ЗКС е изразен принципът *nemo iudex in sua causa*. Този принцип не позволява сливането на две процесуални фигури (съдия и страна по делото) в едно лице. Без значение е обстоятелството, че при решаването на делото лицето е обективно и безпристрастно. Дори това лице да гласува за решение против собствените си интереси, решението ще бъде недействително. Съдът не е оправомощен да преценява безпристрастността на съдията, чийто имунитет се обсъжда и евентуално да го допусне до гласуване. Изискването на чл. 25, ал. 2 ЗКС има абсолютен характер.

Основателното съмнение в безпристрастността на съдията като основание за отвод е условно по своя характер. То подлежи на доказване и преценка във всеки конкретен случай. В този смисъл е разпоредбата на чл. 12, ал. 2, последната хипотеза от ГПК, съответно на чл. 25, т. 9 НПК и чл. 9, изр. 1, втората хипотеза от ЗАП. Следователно законът достатъчно ясно и категорично разграничава две различни категории основания за отвод – **абсолютни** (наличието на определено качество – страна по делото, съпруг и т.н.) и **относителни** (основателни съмнения в безпристрастието на

лицето). Аргументът по *analogia legis* въз основа на чл. 25, ал. 2 ЗКС е недопустим, тъй като смесва две противоположни по своя характер основания – абсолютно и относително.

Значението на участието в процеса по приемането и изменението на атакувания акт може да бъде оценявано по различен начин. В някои законодателства това участие е въздигнато в абсолютно основание за отвод на съдията (чл. 56, ал. 1, т. 1 от Федералния конституционен закон на Руската федерация), в други законодателства то изрично е изключено от основанията за отвод (чл. 18, ал. 3, т. 1 от Закона за федералния конституционен съд на Федерална република Германия – но само за участие в законодателния процес).

В българското конституционно процесуално право този въпрос не е уреден нормативно. Съществува празнота, която не може да бъде запълнена чрез аналогия на закона въз основа на чл. 25, ал. 2 ЗКС.

От друга страна, не съществуват убедителни аргументи за прилагане на аналогия на правото въз основа на чл. чл. 12, ал. 2, последната хипотеза от ГПК, съответно на чл. 25, т. 9 НПК и чл. 9, изр. 1, втората хипотеза от ЗАП. Конституционният съд не е част от съдебната система на страната и неговият състав, организация и дейност се определят по специален ред. Отводът на съдия се отнася към въпросите за състава на съда, което личи и от систематичното място на чл. 12 ГПК и чл. 25 НПК. При определянето на своя

състав Конституционният съд се ръководи само от разпоредбите на Конституцията и ЗКС – чл. 1, ал. 2 ЗКС. Нито Конституцията, нито ЗКС предвиждат като основание за отвод предхождащо делото участие в законодателния процес по приемането на атакувания акт.

Що се "отнася до изискванията на морала", те са съобразени в чл. 147, ал. 3 от Конституцията. Не съществува нравствена норма, която да създава презумпция за неморалност на съдията поради участието му в законодателния процес по приемането на атакувания акт. Такава презумпция е изключена и от действащата правна уредба. В Конституцията и ЗКС не съществува забрана да бъдат избирани за конституционни съдии лица, които са били народни представители, заемали са длъжности в съдебната система или в изпълнителната власт. Гаранциите за тяхната безпристрастност при разглеждането на делата се определят от чл. 147, ал. 3 от Конституцията и от чл. 6, ал. 1 ЗКС. Това важи както за двамата съдии, чиито отвод се иска, така и за всеки друг конституционен съдия, участвал в приемането на ЗСПЗЗ и изразил отношението си към него чрез вота си.

Въз основа на изложените съображения Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Отхвърля искането на председателя на 37-то Народно събрание за отвод на конституционните съдии Г. Марков и Ст.

Димитров по к.д. № 9 и к.д. № 12.

Препис от определението да се изпрати на председателя на Народното събрание.

Председател:

/Асен Маков/

Членове:

/Младен Данаилов/ /Иван Григоров/

/Милчо Костов/ /Пенчо Мечев/

/Шанко Хаджистойчев/ /Тодор Тодоров/

/Станислав Димитров/ /Александър Рабаджиев/

/Николай Павлов/ /Георги Марков/

/Димитър Гочев/